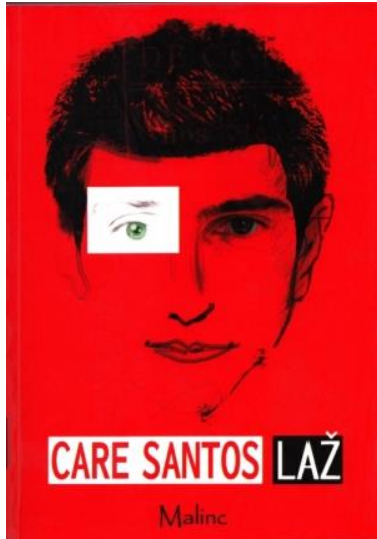

Santos, Care: **Laž.**

Prev. Barbara Pregelj. Malinc, 2019, 208 str.

| M - 4. stopnja

| Dekleta | Socialna omrežja | Mladostniki | Internet (računalniško omrežje) | Prevare | Odnosi med spoloma | Zaljubljenost | Mladoletni delinkventi | laž | zaporniki | kriminal | psihične travme | psihosocialna rehabilitacija

Predstavitev avtorice, knjige in prvih 18 strani na: <https://www.malinc.si/sl/laz/>

Avtorica in knjiga sta predstavljeni tudi hrbtni strani in zavihkih platnic.

Na spletu je najti več zapisov:

<https://www.literarnalekarna.com/otr/je-laz-kdaj-tudi-koristna>

<https://www.dobreknjige.si/Knjiga.aspx?knjiga=6409>

Gre za mladinski družbenokritični problemski roman o mladoletnem prestopništvu in o pasteh socialnih omrežij. Za mlade bralce v zadnjih razredih OŠ, srednješolce in seveda tudi za odrasle! V opomin, poduk in za medgeneracijske pogovore. Avtorica Care Santos o tem, kaj želi s svojim romanom: »Ne želim dopovedovati, pa tudi drugim ne dovolim, da mi kaj dopovedujejo. Pač pa želim prenesti, povabiti, zapeljati. Vse to z edino stvarjo, ki jo imam: z zgodbami, besedami. Navdušiti. To je beseda, ki mi je najljubša. In točno to skušam doseči: navdušiti mlade bralce ravo tako, kot so mene navdušila besedila, ki sem jih prebirala kot najstnica. Če pa spodbudim še vsaj pet minut razmisleka, je moja sreča popolna.« (Pojasnilo bralcem, str. 207)

Spodbude za branje:

- Kaj (lahko) pričakujemo v knjigi z rdečimi platnicami in naslovnico, ki jo je narisal Francisco Tomsich? Eno fantovo oko v belem in beseda LAŽ v črnem pravokotniku?
- Bralcem bi povedala, da gre za dva problema, mladostno prestopništvo in pasti socialnih omrežij ter da ima zelo pomembno vlogo kulturni Salingerjev roman *Varuh v rži*, ki ga bereta obe glavni osebi, in da ju navdušenje nad romanom privede do prve in nazadnje se zdi tudi prave ljubezni. Morda preberemo tudi besedilo na hrbtni strani knjige. No, ugotovimo, kaj je v romanu laž!
- Pa vendar, morda bi omenila tudi tole: Besedilo je členjeno – kot smo omenili – na razdelke, znotraj njih še na posamezna poglavja (nekatera so naslovljena, druga ne), gre za dve prvoosebni pripovedi, v kateri so vgrajena e-pisma obeh mladih ... skratka, besedilo je pestro. In ker je knjiga oblikovana v skladu s kriteriji oblikovanja gradiv za bralce z disleksijo, je branje samo privlačno, čeprav je tematika zahtevna.
- Po branju romana se pogovarjamo glede na odzive in zanimanje bralcev.
- Če želimo, k pogovoru lahko povabimo strokovnjaka, ki nam bo pomagal globlje razumeti mladostniško prestopništvo in krive obdolžitve sodišča, tudi zlorabe na spletu.
- Toda kot mentorica branja bi pogovor vodila nekako takole:
Na začetku knjige je citat:
 »Življenje je igra, fant. Življenje je igra, ki jo igramo po pravilih.«
 »Da, gospod. Vem, da je. Vem to.«
 Varuh v rži, J. D. Salinger
- Sledi uvod, v katerem izvemo, da so »po statističnih podatkih v zadnjih 12 mesecih mladostniki zagrešili več kot 18.000 kaznivih dejanj«. Potem jih razčlenjuje in izvemo prav grozljive podatke.
- V prvem razdelku romana (I. Salinger) sledimo prvoosebni pripovedi Xenie, ki je navdušena nad Salingerjevim romanom *Varuh v rži* in to navdušenje deli z mladim sogovornikom na spletu, navdušenje pa se stopnjuje v zaljubljenost. A Xenia spozna, da se je dopisovalec predstavljal z lažno identiteto, da njegova šola ne obstaja in da je bilo vse skupaj LAŽ.
- Drugi razdelek (II. Holden) je prvoosebna pripoved fanta – v resnici mu je ime Eric (Holden je šestnajstletni glavni junak Salingerjevega romana) – ki si je dopisoval s Xenio. Izvemo za njegovo življenjsko zgodbo in kako ga je splet nesrečnih okoliščin pripeljal do tega, da je bil po krivem obsojen in zaprt v zapor za mladostnike. Sodni proces (in še marsikaj v zvezi z njim) je torej LAŽ. Zdi se, da je pomembnejši del romana od tega drugega razdelka dalje. (Ne pozabimo na Salingerjev citat in avtorčin uvod o mladostniškem prestopništvu in krivih obsodbah!)
- V tretjem delu (III. Race pozimi) pojasnjene zadeve pripeljejo do ponovnega sojenja in soočenja obeh mladih ljudi. Zdi se, da je njuna na začetku virtualna zaljubljenost tudi resnična. Tudi zaupanje med Xenio in njenima staršema je resnično (idealno, za vzor staršem in drugim vzgojiteljem) in najbrž bi se našlo še kaj. Vsak bralec se bo odzval malo po svoje. ☺ Morda bo kdo našel v besedilu tudi primer-e, ko je laž dovoljena, če je majhna in ... ej, no!?
- V *Pojasnilu bralcem* na koncu knjige avtorica poudari, da je roman nastal po resničnem dogodku. (Življenje je igra, ki jo igramo po pravilih – toda, kako in po čigavih pravilih?)

Nadaljnje spodbude za branje:

- Ker v romanu pomembno vlogo odigra *Varuh v rži*, morda sežemo po njem.
- Salinger, J. D.: *Varuh v rži*. Prev. Boris Jukić. Ljubljana : Mladinska knjiga, 2002 (in več ponatisov).

Varuh v rži J. D. Salingerja velja za enega najznamenitejših romanov ameriške književnosti 20. stoletja. Glavni lik, najstnik Holden Caulfield, pooseblja generacijo sredi 50. let, ki se je srečala z deziluzijo v življenju, z odtujenostjo, strahom: pokazalo se je, da Amerika ni utelešenje idealnega sna in da je svet iz tira, z njim pa tudi mlada generacija, na kateri menda stoji svet.

Holden išče smisel življenja v nesmiselnem svetu. Varuh v rži pa ni le spomenik izgubljenemu ameriškemu snu, ampak simbol mladostnega upora proti svetu, ki hoče biti idealen, popoln, a je v resnici daleč od tega. Poznavalci Salingerja opozarjajo, da glavni lik romana ni morilec, ampak le odtujeni upornik, mitska oseba in idol mladih.
- Če nas zanima problem krivo obdolženega mladostnika, potem morda najprej: Karlovšek, Igor: [Gimnazijec](#). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004, ki je kasneje izšle tudi v zbirki Zlati bralec/zlata bralka.

V večini Karlovškovih mladinskih knjigah je vsaj delno prisotno krivo obdolževanje.
- Če nas zanimajo dela pisateljice Care Santos, prevedena v slovenščino: [Prodám mamó](#), [Prodám očeta](#) in [Prodám Rozinkota](#) (založba Malinc).